

Н. П. Кравчук

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ТА ПІДТРИМКИ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Статтю присвячено пошуку ефективних шляхів дослідження проблеми психолого-педагогічного супроводу та підтримки обдарованих дітей в освітньому просторі закладів освіти. Досліджено змістове наповнення понять «психолого-педагогічний супровід», «психолого-педагогічна підтримка», «обдарованість», «обдаровані діти» та «дитяча обдарованість». Визначено етапи, особливості та основні напрями роботи психолого-педагогічного супроводу, завдання підтримки обдарованих дітей, а також позитивні та негативні риси дитячої обдарованості. Актуальність матеріалу, викладеного у статті, зумовлена тим, що обдаровані діти потребують особливого супроводу та підтримки, спеціальних, індивідуальних навчальних програм і спеціально підготовлених фахівців: вихователів та вчителів закладів освіти. Узагальнено, що виявлення і розвиток обдарованих дітей, створення умов для розкриття їхніх унікальних творчих можливостей є одним з основних напрямів модернізації системи освіти в Україні на сучасному етапі.

Зазначено, що дієвим засобом психолого-педагогічного забезпечення навчання й розвитку обдарованих дітей є організація психолого-педагогічного супроводу та підтримки.

Психолого-педагогічна підтримка розглядається як система психолого-педагогічних послуг, що надаються дитині фахівцями освітніх закладів. Психолого-педагогічний супровід дітей визначається як комплексна система заходів з організації освітнього процесу в закладах освіти, яка включає у себе створення необхідних умов для підтримки їхнього особистісного розвитку.

Показано, що з метою діагностики дитячої обдарованості використовується цілий спектр методик дослідження, а для розвитку інтелектуальних та творчих здібностей дітей в освітній процес впроваджуються методи, методики та технології навчання.

Отже, раннє виявлення та навчання обдарованих дітей – одне з головних завдань сучасної системи освіти. А цілеспрямований психолого-педагогічний супровід та підтримка обдарованих дітей сприятимуть становленню дитячої обдарованості на подальших етапах онтогенезу.

Ключові слова: обдаровані діти, заклади освіти, діти, психолого-педагогічний супровід, психолого-педагогічна підтримка.

Постановка проблеми. Реформаційні процеси, що ініціюють зміни в системі освіти, в освітньому просторі в Україні, вимагають пошуку шляхів і засобів раннього виявлення унікальної своєрідності кожної дитини, її творчої обдарованості. А сама ідея психолого-педагогічного супроводу та підтримки розглядається як реалізація права дитини на повноцінний розвиток.

Основною метою психолого-педагогічного забезпечення в закладах освіти є: підвищення ефективності освітнього процесу, застосування особистісно орієнтованих методів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей освітньо-пізнавальної діяльності дітей; упровадження програм навчання за індивідуальним та диференційованим підходом; здійснення планомірного спостереження за розвитком дитини; удосконалення суб'єкт-суб'єктної взаємодії, реалізація творчого потенціалу та захист психологічного здоров'я усіх його учасників.

Психолого-педагогічний супровід (ППС) є одним із засобів психолого-педагогічного забезпечення і

здійснюється шляхом поєднання форм, методів та технологій з урахуванням індивідуальних особливостей, рівня спеціальних знань, інтелекту та особистого ставлення до освітнього процесу кожного його учасника. Психолого-педагогічна підтримка виступає як особлива культура допомоги дитині у тих сферах, у яких вона немає можливості розвиватися, у вирішенні завдань особистісного розвитку, виховання і соціалізації.

Варто підкреслити, що в Україні обдарованих дітей відносять до категорії дітей з особливими освітніми потребами, які потребують додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі закладів освіти (ЗО). Тому ППС та підтримка обдарованих дітей сприятимуть не лише їх інтелектуальному та творчому вдосконаленню, а й особистісному зростанню.

Вищезазначене актуалізувало важливість виявлення і розвитку обдарованих дітей, що стає одним із пріоритетних завдань ЗО та підтверджує необхідність вирішення означеної проблеми

основними документами в галузі освіти України, зокрема у законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про повну загальну середню освіту» та інших документах, в яких розвиток творчих здібностей дітей розглядається першочерговим завданням на найближчі десятиліття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що проблема психолого-педагогічного супроводу та підтримки обдарованих дітей постійно перебуває у центрі уваги науковців (О. Безпалько, Н. Грицюк, О. Золотарьова, М. Кабанець, В. Молятко, А. Мудрик, В. Тесленко та ін.); проблеми обдарованості особистості досліджуються у працях: О. Антонової, І. Аверіної, Ф. Баррона, Н. Басюк, Б. Блума, Д. Богоявленської, Н. Ваганової, Л. Венгера, Ю. Гільбуха, І. Карабаєвої, В. Кузьменко, О. Кульчицької, О. Леонтьєва, С. Максименка, О. Матюшкіна, О. Музики, С. Платонової, В. Шадрікова, В. Юркевич та ін.

Виходячи з аналізу психолого-педагогічної літератури, слід зазначити, що без відповідної підтримки діти не можуть досягти того високого рівня, на який вони потенційно здатні, тому потрібні спеціальний ППС та підтримка з боку педагогів, психологів і батьків у розвитку обдарованої особистості.

Актуальність сучасного розуміння змісту ППС та підтримки обдарованих дітей вимагає нових поглядів і підходів до висвітлення означеної проблеми. Високо оцінюючи внесок науковців у вирішення цієї проблеми, вважаємо за необхідне узагальнити наявні у сучасній науковій літературі погляди на окреслене питання, яке й надалі залишається актуальним.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є теоретичне обґрунтування проблеми психолого-педагогічного супроводу та підтримки обдарованих дітей у закладах освіти, визначення основних аспектів освітньої роботи з ними.

Виклад основного матеріалу. Останніми роками в освітньому процесі закладів освіти України складається особлива культура ППС та підтримки обдарованих дітей, що забезпечує їхній особистісний розвиток і виховання.

Потреба у психологічному супроводі як специфічній технології, на думку О. Савицької, особливо зростає у ті вікові періоди, які пов'язані зі зміною соціальної позиції, перебудовою способу життя і діяльності, а також у кризові періоди розвитку [1]. Дослідниця вважає, що у ці періоди технологія психологічного супроводу запускає механізми саморозвитку, активізує власні ресурси, розкриває перспективи особистісного зростання [1]

Зазначимо також, що ППС ототожнюється з методами і формами виховання (вільне спілкування, товариські взаємини дорослого і дитини, їх внутрішній настрій), а його змістом є: сприяння адаптації дитини в ЗО, встановлення добрих вза-

ємин у сім'ї, побудова міжособистісних стосунків та спілкування [2].

Дослідниця О. Шевчишина визначила *умови* ефективності ППС обдарованої дитини (психологічна готовність педагога до роботи з обдарованими дітьми; готовність вчителя забезпечувати гуманізоване освітнє середовище для обдарованих дітей; досягнення відповідності освітніх технологій як природнім закономірностям розвитку особистості дитини, так і психологічному механізму становлення та розвитку дитячої обдарованості на різних етапах онтогенезу) та *критерії* (задоволеність школярів якістю освітніх послуг; досягнення відчуття «психологічної безпеки»; досягнення дітьми високого рівня пізнавальної мотивації; сформованість потреби у подальшому саморозвитку; сформованість у дитини здатності відчувати себе повноцінним суб'єктом розвитку власних здібностей та обдарувань) [3, с. 127–128].

Зауважимо, що ППС здійснюється у декілька етапів: *аналітичний етап* – створення творчої групи; *діагностичний етап* – створення системи виявлення обдарованих дітей; відстеження успіхів дітей у різних видах діяльності, аналізування результатів продуктивної діяльності дітей, спостереження – визначення інтересів кожної дитини; тестування – визначення рівня розвитку творчих здібностей кожної дитини; прогнозування розвитку та складання банку даних про розвиток здібностей дітей; *діяльнісно-творчий етап* – залучають дітей до різних видів діяльності за їхнім вибором; складають карти індивідуального освітнього маршруту для обдарованих дітей; проводять заняття та тренінги з розвитку творчого мислення та уяви; аналізують успіхи кожної дитини, забезпечують сприятливу атмосферу для розвитку творчості дітей; створюють умови для їх успішної соціалізації; *етап супроводження*: створення додаткового інформаційного поля для розвитку обдарованих дітей; індивідуальні програми навчання; просвіта педагогів: групові та індивідуальні консультації, тренінгові заняття, семінари, засідання, методичні об'єднання; просвіта для батьків: консультації, тренінгові заняття тощо; *етап реалізації*: участь обдарованих дітей у конкурсах, олімпіадах; *етап моніторингу*: аналіз результативності роботи [2]. Зауважимо, що основними напрямками ППС у ЗО є: профілактика, діагностика, психолого-педагогічна просвіта, формування психолого-педагогічної культури, розвиток психолого-педагогічної компетентності педагогів, вихователів, психологів та батьків.

Ураховуючи вищесказане, можемо виділити особливості ППС обдарованих дітей у ЗО: надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг; соціалізація дітей, розвиток їх самостійності та відповідних компетенцій; розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку

дітей з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності; ставлення до дітей не лише як до об'єктів засвоєння знань та вмінь, а й як до суб'єктів спілкування, співпраці, співдружної діяльності, розширення ступенів її свободи, надання права на власний вибір; реалізації свого природного потенціалу, зокрема соціального, пізнавального, художнього, творчого, інтелектуального. Відповідно, бачимо, що педагоги мають володіти методиками діагностики, консультування, корекції, здатністю до системного аналізу проблемних ситуацій, програмування і планування діяльності, спрямованої на їх вирішення та співорганізацію учасників освітнього процесу.

Ще однією досліджуваною категорією є психолого-педагогічна підтримка, яку М. Кабанець визначає як «ємний термін, який містить усі механізми, заходи, методи, форми роботи з обдарованими дітьми, які сприяють усебічному гармонійному розвитку особистості обдарованої дитини, найповнішому виявленню та розвитку її здібностей, успішній її соціалізації» [4, с. 163]. Спираючись на вищезазначене визначення, розглядаємо психолого-педагогічну підтримку як тривалий процес, орієнтований на цілісний розвиток особистості дитини, конструктивної суб'єкт-суб'єктної та емоційно-забарвленої взаємодії й партнерства між педагогами та дітьми, яка забезпечуватиме право дитини на вільний вибір, власну точку зору, на помилку.

Нині існує три основних напрями психолого-педагогічної підтримки: підтримка як виховання (створення умов, які сприяють успішному розвитку дитини); підтримка як захист (забезпечує безпеку, інтереси і права в процесі особистісного, життєвого самовизначення); підтримка як індивідуалізація (готовність дорослого адекватно відреагувати на запит дитини про взаємодію). До технологій психолого-педагогічної підтримки відносяться: прийняття, опіка, увага, турбота, повага, захист, схвалення, наставництво, партнерство, допомога, теплі дотики, емоційна підтримка [5].

Заслужують на увагу моделі індивідуальної та особистісної педагогічної підтримки, запропоновані Е. Бондаревською і С. Кульневич [6], в якій усі засоби підтримки, якими користується вихователь, поділені на дві групи засобів: 1) забезпечує загальну психолого-педагогічну підтримку всіх вихованців, створює атмосферу доброзичливості, взаєморозуміння і співпраці, яка проявляється в привітному відношенні й довірі до них, у створенні ситуації взаємного співробітництва: 2) спрямована на індивідуально-особистісну підтримку і передбачає діагностику індивідуального розвитку, навченості, вихованості, визначення особистих проблем у кожного вихованця. Зміст педагогічної підтримки в особистісній моделі полягає у подоланні перешкод – того, що віддаляє особистість від бажаного результату [6].

Отже, можна виділити такі особливості підтримки обдарованих дітей у ЗО: створення умов для розвитку дітей; забезпечення атмосфери фізичної та психологічної безпеки вихованців; забезпечення їхніх інтересів та умов індивідуально-особистісного розвитку, надання допомоги дітям у вирішенні їхніх проблем; створення відповідної бази, координації дій державних інституцій, що опікуються питаннями освіти обдарованих дітей, фінансування програм та заходів для обдарованих, створення дієвих механізмів виявлення обдарованих дітей, залучення громадських та приватних організацій, фондів допомоги обдарованим дітям, співпраці з батьками, спеціальної підготовки вчителів до роботи зі здібними учнями, забезпечення наступності між закладами освіти в роботі з обдарованими школярами [7].

Для розкриття змісту ППС та підтримки обдарованих дітей вважаємо за потрібне провести аналіз поняття «обдарованість». Дефініція «обдарованість» подана сучасними дослідниками К. Крутій, О. Фунтіковою визначається як «1. Загальні задатки та здібності, що зумовлюють діапазон можливостей людини, рівень та особливості її діяльності. 2. Якісне поєднання здібностей, що забезпечують успішність виконання діяльності та значні успіхи порівняно з іншими людьми. До компонентів обдарованості дошкільників можна віднести: домінуючу роль пізнавальної мотивації, дослідницьку активність, можливість знаходити оригінальні рішення, можливість прогнозування тощо. Загальною ознакою обдарованості дитини є випереджальний розвиток інтелекту щодо її віку» [8, с. 173].

Розкривши поняття «обдарованість», важливо прослідкувати його взаємозв'язок із сутністю двох термінів: *обдаровані діти* та *дитяча обдарованість*. Дослідник О. Савенков терміном *обдаровані діти* позначає особливу групу дітей, «що випереджають однолітків у розвитку, а *дитяча обдарованість*, навпаки, не передбачає селекції, і кожна людина має певний інтелектуально-творчий потенціал» [9].

Здійснивши аналіз вищевказаних понять, виділимо негативні риси обдарованості: надмірна зосередженість на улюбленій справі та своїх здібностях; байдужість до інших людей і духовних цінностей; низький рівень комунікабельності [7, с. 173] та проблеми обдарованих дітей (за Л. Холлінгуорт): комформність, занурення у філософські проблеми, ворожість до школи, ігрові інтереси, перфекціонізм, невідповідність між фізичним, інтелектуальним і соціальним розвитком та ін.

Виявлення й підтримка найбільш здібних і обдарованих дітей пов'язані з поступовим становленням на практиці особистісно-орієнтованих позицій учасників освітнього процесу.

Проектування нового змісту навчання спрямоване на осмислення і розвиток реальної практики диференційованого підходу до розвитку обдарованості дитини, розроблення і введення до освітнього процесу індивідуальних програм та планів, розвиток практики психолого-педагогічного забезпечення та підтримки, вирішення проблем особистісного розвитку здібної дитини засобами навчання, ефективної взаємодії педагога з дитиною та її батьками [7].

Вивчення дитячої обдарованості як психолого-педагогічного явища актуалізовано освітньою практикою, що передбачає перехід до креативних технологій навчання дітей, відповідно до їхніх нахилів і здібностей та спрямовує педагогів підтримувати прояви у дітей ініціативності, креативності, самостійності, а також дбати про сприятливі для цього умови (турбота батьків, спеціальні програми і засоби навчання, гуманне ставлення до дітей, урахування їхніх особливостей, інтересів, збереження права дітей на власний шлях розвитку).

Нині у ЗО створюються банки даних обдарованих дітей із різними здібностями й талантами, із цією метою проводиться попередня робота: анкетування педагогів та батьків, спостереження, діагностування тощо. Із метою діагностики дитячої обдарованості використовується цілий спектр методик: методика О. Савенкова «Карта обдарованості» для визначення батьками схильності дитини, діагностика загальної обдарованості; діагностика розвитку здібностей, нахилів дітей (скринінговий відбір); методика непрямої експрес-діагностики рівня психічного розвитку дітей: діагностика психічного розвитку (скринінговий відбір) (П. М'ясоєд); діагностика інтелектуального розвитку (вивчення розумового розвитку А. Біне – Т.Сімона, варіант Л. Термена); методика Торенса «16 кружечків»; методика «Домалоюй фігуру» (версія О. Дяченка); методика «Сходинки» (версія Н. Чуб); методика «Чому не виходить» (версія Н. Чуб) та ін.

Велике значення у роботі з обдарованими дітьми належить продуктивним методам навчання для розвитку інтелектуальних здібностей дітей: спостереження, знаходження зв'язків і закономірностей у природі, аналіз та синтез предметів і явищ природи, методи конкретних ситуацій, занурення, відкриттів; метод фокальних об'єктів, мозковий штурм, синектика; усний лабіринт, асоціації; пошук причин і наслідків подій; створення власних дослідницьких проєктів; експрес-дослідження; моделювання проблемних ситуацій, вправи для розвитку чуйності, толерантності; спілкування шляхом взаємного навчання у іграх, а також формування емоційного інтелекту у дітей, що дає їм змогу керувати власними емоціями та створювати сприятливу емоційну атмосферу в процесі комунікації з дорослими та однолітками.

Педагоги намагаються максимально впроваджувати в освітній процес експериментування, дослідницьку роботу, театралізовану діяльність; надавати дитині можливість самостійно приймати рішення, робити висновки, узагальнення, фантазувати і прогнозувати. Цьому допомагає гурткова робота у ЗО, основними напрямками якої є об'єднання дітей у групи за інтересами. Охарактеризуємо їх: *художньо-естетичний напрям* готує дітей до творчої діяльності в різних видах самодіяльного мистецтва, сприяє гармонізації особистості, вмінню відчувати та творити красу тіла, красу думки, пізнавати красу буття (вокальні, хореографічні, літературні, художні об'єднання); *театралізована діяльність* (драматизація літературних творів, казок, перегляд вистав, інсценування, ігор-імітацій); участь в іграх-драматизаціях) сприяє вихованню всебічно розвинутої особистості, розвитку пізнавальних інтересів, психічних процесів, активізації мовлення, формуванню культури міжособистісного спілкування, розширенню світогляду та є ефективним засобом розвитку художньо-творчих здібностей дітей; *дослідницька діяльність* уможливорює розвиток у дітей самостійності, фантазії й творчості, уміння виокремлювати для себе пізнавальне завдання та здійснювати цілеспрямований пошук, установлювати причинно-наслідкові зв'язки та відношення; *гра в шашки* сприяє інтелектуальному розвитку дитини, розвитку логічного та абстрактного мислення, формуванню вміння будувати тактику та стратегію власних дій, вихованню етики гри з партнером; *метод сендплей* передбачає вміння дитини будувати свій світ у мініатюрі з піску і невеличких фігурок. У процесі малювання у дітей формуються комунікативні навички, творча уява, мислення тощо; *метод проєктів* забезпечує розвиток інтелектуальних здібностей обдарованих дітей та їх ділову взаємодію один з одним тощо; *складання конструкторів LEGO* уможливорює формування у дітей конструктивного мислення, репродуктивної та творчої уяви, словесно-логічної пам'яті, креативного мислення, допитливості, вміння виконувати завдання відповідно до поставленої мети, оцінювати її результат тощо.

Кожен запропонований напрям сприяє формуванню комунікативних навичок, умінню висловлювати власну думку, бажання, наміри, прохання тощо.

Водночас особливу роль психолого-педагогічної підтримки обдарованих дітей відводимо спільним формам діяльності педагогічного колективу ЗО і сім'ї: лекції, майстер-класи, тренінги, консультації, індивідуальні бесіди, батьківські збори щодо виховання і розвитку обдарованих дітей тощо.

Зазначене вище дає змогу констатувати, що метою ППС дитини в освітньому процесі є забезпечення всебічного розвитку дитини. Для цього

необхідно: забезпечити умови для самореалізації особистості, використовуючи сучасні технології навчання; скорегувати програми, які задовольняють пізнавальні потреби різного рівня через систему основного й додаткового навчання (інваріантна частина навчальних програм, додаткові години); спрямувати роботу з батьками на виявлення та розвиток здібностей їхньої дитини; скоординувати роботу фахівців із даної проблеми щодо надання кожному учневі індивідуальних рекомендацій щодо створення карт просування здібних дітей [10, с. 2].

Варто зауважити, що включення обдарованих дітей в особистісно-значущу для них діяльність, організація конструктивної взаємодії суб'єктів педагогічного процесу, стимулювання прагнень дітей до самопізнання, самовдосконалення й саморозвитку є стрижнем ППС та підтримки обдарованих дітей, що сприятиме досягненню їхнього особистісного благополуччя.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи, можна наголосити, що цілеспрямований ППС та підтримка обдарованих дітей у ЗО сприяє створенню максимально комфортних умов, які дають змогу реалізувати здібності та нахили дитини, підвищити ефективність освітнього процесу шляхом його індивідуалізації та становленню дитячої обдарованості на подальших етапах онтогенезу. Перспективою подальших розвідок можуть стати дослідження психічного здоров'я обдарованих дітей.

Список використаної літератури:

1. Савицька В.О. Психологічний супровід професійного навчання як умова формування психологічної готовності до професійної діяльності. *Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка АПН України*. 2009. Вип. 4. С. 353–360.
2. Психолого-педагогічний супровід обдарованої дитини. URL: <https://naurok.com.ua/vistup->

- [psihologo-pedagogichniy-suprovid-obdarovano-ditini-190676.html](https://naurok.com.ua/vistup-psihologo-pedagogichniy-suprovid-obdarovano-ditini-190676.html) (дата звернення: 22.02.2021).
3. Шевчишина О.В. Особливості психолого-педагогічного супроводу особистості обдарованої дитини у системі шкільної освіти. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 5. С. 125–128.
 4. Кабанець М. Педагогічна підтримка обдарованих дітей та молоді у регіональному вимірі. URL: <http://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/38> (дата звернення: 09.03.2021).
 5. Психолого-педагогічна підтримка здобувачів освіти у процесі їхнього саморозвитку і самореалізації як ресурс реалізації компетентного підходу в освіті. URL: <https://vseosvita.ua/library/psihologo-pedagogicna-pidtrimka-zdobuvaciv-osviti-u-procesi-ihnologo-samorozvitku-i-samorealizacii-ak-resurs-realizacii-kompetentisnogo-pidhodu-v-osviti-327262.html> (дата звернення: 22.02.2021).
 6. Бондаревская Е.В., Кульневич С.В. Педагогіка: личность в гуманистических теориях и системах воспитания. Ростов-на-Дону : Учитель, 1999. 560 с.
 7. Алфімов В.М. Основні напрями дослідження педагогічної підтримки обдарованих дітей в Україні та за кордоном. *Соціальна та педагогічна підтримка обдарованих дітей в Україні та за кордоном*. 2011. С. 4–7.
 8. Дошкільна освіта: словник-довідник: понад 1000 термінів, понять та назв / упор. К.Л. Крутій, О.О. Фунтікова. Запоріжжя : ЛІПС ЛТД, 2010. 324 с.
 9. Савенков А.И. Одаренные дети в детском саду и школе : учебное пособие. Москва : Академия, 2000. 232 с.
 10. Психолого-педагогічний супровід обдарованої дитини як реалізація особистісно орієнтованого підходу. *Професійно-педагогічна освіта: особистісно-орієнтований підхід* : монографія / за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир : ЖДУ ім. Івана Франка, 2012. С. 316–345.

Kravchuk N. Features of psychological and pedagogical maintenance and support of gifted children in the modern educational space of educational institutions

The article is devoted to the search of effective ways to study the problem of psychological and pedagogical maintenance and support of gifted children in the educational space of educational institutions. The content of the concepts «psychological and pedagogical maintenance», «psychological and pedagogical support», «giftedness», «gifted children» and «child giftedness» is studied. The stages, features and main directions of psychological and pedagogical maintenance, tasks of support of gifted children, and also positive and negative features of children's giftedness are defined. The relevance of the material presented in the article is due to the fact that gifted children need special maintenance and support, special individual training programs and specially trained professionals: educators and teachers of educational institutions. It is generalized that the identification and development of gifted children, the creation of conditions for the disclosure of their unique creative potential is one of the main directions of upgrading the education system in Ukraine at the present stage.

It is noted that an effective psychological and pedagogical means of providing training and development of gifted children is the organization of psychological and pedagogical maintenance and support. Psychological

and pedagogical support is considered as a system of psychological and pedagogical services provided to the child by specialists of educational institutions. Psychological and pedagogical support of children is defined as a comprehensive system of measures for organizing the educational process, which includes the creation of the necessary conditions to support their personal development.

It is shown that in order to diagnose children's talents, a wide range of research methods is used, and methods, techniques and learning technologies are introduced into the process of education for the development of intellectual and creative abilities of children. Thus, early detection and education of gifted children is one of the main tasks of the modern education system. And targeted psychological and pedagogical maintenance and support of gifted children will contribute to the formation of children's talent on the later stages of ontogenesis.

Key words: *gifted children, educational institutions, children, psychological and pedagogical maintenance, psychological and pedagogical support.*